

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«08» квітня 2020 року

№ 60/6-рп/к

м. Київ

За реєстром
10 шт

Про припинення дій, які містять ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції

Київським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснюється розгляд справи № 26/60/28-рп/к.20 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій, зокрема в діях суб'єктів господарювання, які здійснюють реалізацію продуктів харчування через власні торгові мережі та стрімко підвищили ціни на продукти харчування тривалого зберігання та овочеві культури під час запровадження загальнонаціональних обмежувальних заходів, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 16 березня 2020 № 215) (далі – Постанова), (далі – Заходи).

Так, під час запровадження Заходів, внаслідок яких значно підвищився попит на продукти харчування тривалого зберігання, суб'єкти господарювання – учасники ринку оптової та роздрібною реалізації даних товарів стрімко підвищили ціни на окремі категорії продуктів харчування.

Згідно з наявною у Відділенні інформацією, протягом періоду з 05.03.2020 по 16.03.2020 оптово-відпускні ціни на крупу гречану зросли на 28-51 %, на пшоно – на 24%, на цукор – на 16%. На овочеві культури стрімке та значне підвищення цін відбулося протягом періоду з 11.03.2020 по 16.03.2020. Так, протягом зазначеного періоду оптово-відпускні ціни на картоплю зросли на 56-59 %, на капусту білокачанну – на 96 %, на цибулю – на 84-105 %, на моркву – на 51-100%, на буряк – на 35-40%.

Зазначені продукти входять до набору продуктів харчування для основних соціальних і демографічних груп населення, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» та містяться у споживчому кошику (далі – Споживчий кошик).

На підставі доручення Голови Антимонопольного комітету України від 03.04.2020 № 13-01/311 та службового доручення голови Відділення від 03.04.2020 № 60-03/12сд

працівниками Антимонопольного комітету України та Відділення отримано пояснення від представників мереж продуктових магазинів, які здійснюють роздрібну реалізацію продуктів харчування на території м. Києва та Київської області, зокрема: ЕКО-маркет, NOVUS, Велика Кишеня та Велмарт, BILLA, АТБ, Сільпо, VARUS, METRO Cash & Carry, Ашан (далі – Мережі продуктових магазинів), а також деяких постачальників, які здійснюють поставку продуктів харчування до Мереж продуктових магазинів, про що складені відповідні протоколи від 06.04.2020 та від 07.04.2020.

За інформацією, повідомленою представниками Мереж продуктових магазинів, основною причиною здорожчання окремих продуктів харчування відбулося у зв'язку із підвищенням оптово-відпускних цін на дані товари. При цьому, як зазначили представники Мереж продуктових магазинів, не всі постачальники продуктів харчування підвищували ціни на продукцію, що ними постачається до цих мереж. Проте, ті постачальники, які підвищили відпускні ціни на певні товари, зробили це одночасно після повідомлень у ЗМІ про запровадження Заходів, та, відповідно, збільшення попиту на такі товари з боку пересічних споживачів.

У зв'язку із зазначеним постачальники звертались до Мереж продуктових магазинів з проханням зменшити відстрочку платежів, в т. ч. за попередньо поставлені партії товарів. Це було потрібно для забезпечення вчасного виконання замовлень, постачальникам була необхідна наявність достатніх оборотних коштів.

За повідомленою представниками Мереж продуктових магазинів інформацією, зазначені клопотання повністю або частково задовольнялись шляхом зменшення періоду відстрочення платежу по контрактах із такими постачальниками.

Так, згідно з інформацією, повідомленою постачальниками, з середини березня 2020 року збільшились замовлення поставок продукції від всіх Мереж продуктових магазинів, з якими існували господарські відносини. З пояснень представників Мереж продуктових магазинів та постачальників Відділенням встановлено, що деякі постачальники не встигали поставити свій товар до Мереж продуктових магазинів у зв'язку із значним підвищенням попиту на такий товар та ускладненням логістики, викликаного карантинними Заходами.

Встановлені обставини вказують на те, що під час стрімкого підвищення попиту, умови поставок, передбачені діючими контрактами, зокрема в частині встановлених періодів відстрочення платежів за поставлені товари, спричинили ускладнення, а в деяких випадках неможливість забезпечення постачальниками виконання замовлень у визначені контрактами строки.

Одночасно, представники Мереж продуктових магазинів повідомили про те, що протягом січня-березня 2020 року, в тому числі в період запровадження Заходів, схеми (методи) закупівлі товарів, які застосовують Мережі, не змінювались. Так, для закупівлі фасованих товарів Мережі застосовують переважно довгострокові контракти, для виробництва власної лінійки продукції – договори підряду по фасуванню продукції, для закупівлі вагових товарів – переважно аукціони (тендери). Крім того, за інформацією, отриманою від представників Мереж, під час запровадження Заходів, у зв'язку з необхідністю оперативного забезпечення стрімко підвищеного попиту, часу на проведення аукціонів (тендерів) не було, оскільки це потребує від двох тижнів до одного місяця.

Враховуючи наведене, внаслідок неможливості застосування аукціонів для швидкого забезпечення підвищеного попиту на продукти харчування, та через те, що постачальники за довгостроковими контрактами, не встигали забезпечити попит в повному обсязі через проблеми логістики у стислі строки, виник штучний дефіцит товарів протягом декількох днів в середині березня 2020 року.

Разом з тим, у зв'язку з підвищенням оптово-відпускних цін постачальниками продуктів харчування на свою продукцію, Мережі продуктових магазинів також підвищили роздрібні ціни про продукти харчування.

Слід зазначити, що постачальники товарів також повідомили про підвищення оптово-відпускних цін для Мереж продуктових магазинів.

За інформацією постачальників, основною причиною підвищення оптово-відпускних цін на товари є підвищення виробниками вартості сировини для виробництва готової продукції.

В умовах пандемії коронавірусу COVID-19 держава здійснює всіх максимально можливих заходів, що покликані на мінімізацію наслідків такої хвороби.

Відповідно до Постанови встановлено режим карантину на усій території України з 12 березня до 24 квітня 2020 року.

Постановою заборонено роботу закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), зокрема крім торгівлі продуктами харчування, торговельної діяльності та діяльності з надання послуг громадського харчування із застосуванням адресної доставки замовлень за умови забезпечення відповідного персоналу засобами індивідуального захисту, а також дотримання відповідних санітарних та протиепідемічних заходів.

Також, у період запровадження Заходів, протягом березня 2020 року частково або повністю було припинено роботу продовольчих ринків.

В умовах пандемії коронавірусу COVID-19 проблеми постачання харчових продуктів є спільними для всіх країн, особливо для тих країн, що залежні від імпорту.

Таким чином, у зв'язку з припиненням транспортного сполучення на державних кордонах, виникли проблеми з постачанням харчових продуктів імпортного походження.

В межах запроваджених Заходів більшість громадян України вимушені залишатись в ізоляції, при цьому позбавлені можливості харчуватися в закладах громадського харчування та можуть придбати продукти лише в закладах торгівлі продуктами харчування.

Отже, ситуація, яка склалася у зв'язку із запровадженням Заходів, призвела до обмеженого кола учасників ринків виробництва та реалізації продуктів харчування, які забезпечували пропозицію продуктів харчування, що створило умови на ринках реалізації харчових продуктів для можливості підвищення цін виробниками, постачальниками та Мережами продуктових магазинів.

При цьому, за наявною у Відділенні інформацією, наразі відсутні інші об'єктивні чинники, які б могли спричинити стрімке зростання оптово-відпускних цін Постачальників на продукти харчування.

Таким чином, за звичайних умов, у разі відсутності перерахованих вище заходів та обставин, суб'єкти господарювання – учасники ринків виробництва та реалізації продуктів харчування, не мали б інших об'єктивних причин для підвищення вартості продукції.

При цьому, представники Мереж продуктових магазинів зазначили, що не змінювали розмір торговельної надбавки (націнки) на продукти харчування.

Підвищення цін на продукти харчування учасниками всіх ланок ринку реалізації цих продуктів в період дії карантину, коли переважна більшість громадян має обмежені кошти, призвело до придбання споживачами продуктів харчування, що входять до Споживчого кошика, за завищеними цінами. В свою чергу зазначене може свідчити про необґрунтоване підвищення учасниками всіх ланок ринку реалізації продуктів харчування цін на такі продукти з метою отримання надприбутків.

Наведені дії Мереж продуктових магазинів, у випадку відсутності об'єктивних причин для вчинення таких дій можуть свідчити про узгодження своєї поведінки під час встановлення цін на продукти харчування, що входять до Споживчого кошика, в період запровадження Заходів.

При цьому, як зазначено вище, наразі не встановлено інших об'єктивних чинників, які б могли спричинити стрімке зростання оптово-відпускних цін на продукти харчування.

Відповідно до частини третьої статті 6 та пункту 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними узгодженими діями суб'єктів господарювання вважається вчинення суб'єктами господарювання схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності).

Отже, дії ТОВ «АТБ-Маркет» (ідентифікаційний код юридичної особи 30487219), ТОВ «Сільпо-Фуд» (ідентифікаційний код юридичної особи 40720198), ТОВ «Метро Кеш Енд Кері Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 32049199), ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет» (ідентифікаційний код юридичної особи 35442481), ТОВ «ЕКО» (ідентифікаційний код юридичної особи 32104254), ТОВ «Ексім Трейд Транс Фуд» (ідентифікаційний код юридичної особи 39553436), ТОВ «Новус Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 36003603), ТОВ «Фудком» (ідентифікаційний код юридичної особи 40982829), ТОВ «Омега» (ідентифікаційний код юридичної особи 30982361), ПП «Білла-Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 25288083), які полягають у одночасному підвищенні цін на продукти харчування, що входять до Споживчого кошика, під час запровадження Заходів, містять ознаки порушення, передбаченого частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення схожих дій на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності).

Враховуючи вищевикладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зменшення соціальної напруги та негативних наслідків коливання цін, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

РЕКОМЕНДУЄ:

Суб'єктам господарювання, які здійснюють роздрібну реалізацію товарів через власні Мережі продуктових магазинів, вжити заходів щодо покращення рівня конкуренції шляхом:

1. Перегляду умов залучення постачальників продукції для збільшення кола потенційних постачальників з метою запобігання штучного дефіциту товару.

2. Перегляду умов контрактів з постачання товарів, укладених Мережами продуктових магазинів в частині зменшення періоду відтермінування оплати постачальникам за поставлені товари, з постачальниками продукції за діючими договорами, та встановлення аналогічних умов з потенційними постачальниками продуктів харчування, на період дії карантину або обмежувальних заходів, встановлених Кабінетом Міністрів України.

3. Перегляду рівня торговельної надбавки (націнки) на продукти харчування, що входять до споживчого кошика, на період дії карантину або обмежувальних заходів, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Про результати розгляду пунктів 1 та 2 цих рекомендацій повідомити Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України протягом **10-ти календарних днів з дня їх отримання**.

Про результати розгляду пункту 3 цих рекомендацій повідомити Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України протягом **одного календарного дня з дня їх отримання**.

З метою оперативного отримання інформації щодо розгляду рекомендацій, відповідь прошу надіслати на електронну адресу kv@amcu.gov.ua з дублюванням відправки листа поштою.

**Голова адміністративної колегії -
Голова відділення**

О. Хмельницький